
RATIO FORMATIONIS ORDINIS FRATRUM MINORUM CAPUCCINORUM

ROZDZIAŁ III

ETAPY FORMACJI W PERSPEKTYWIE FRANCISZKAŃSKO-KAPUCYŃSKIEJ

La Formacja do życia konsekrowanego jest szkołą uczniów kierowaną przez Ducha Świętego, który prowadzi do stopniowego przyswajania sobie uczuć Jezusa, Syna Ojca, oraz do przyjmowania Jego sposobu życia posłusznego, ubogiego i czystego. (Konst 23,1)

- WSKAZANIA DO LEKTURY -

1. Znaczenie rozdziału III

Słowo *inicjacja* zajmuje centralne miejsce w tym trzecim rozdziale. Celem pierwszego rozdziału jest położenie fundamentu charyzmatycznego dla wymiarów, które są następnie przedstawione w drugim. Teraz chcemy ukazać w trybie procesu i inicjacji te wymiary we wszystkich i poszczególnych etapach, które kształtują nasz *iter* formacji.

Raz jeszcze przypominamy braciom, że to, co tu przedstawiamy, to tylko ogólne zasady, które muszą być akceptowane we wszystkich obszarach geograficznych Zakonu. Później, zgodnie z protokołem towarzyszenia, nad którym pracujemy, do każdego okręgu będzie należało opracowywanie projektów

2. Styl, struktura i metodologia

Stworzyć odpowiedni styl tekstu nie jest łatwym zadaniem. *Ratio Formationis* dla całego Zakonu nie może nadużywać języka normatywnego; z tego powodu, celowo, staramy się zachować pewne napięcie między normą, napominaniem, propozycją i pragnieniem, aby w ten sposób respektować naturalne napięcie między ogólnymi propozycjami *Ratio* a konkretnymi propozycjami *projektu formacji*.

Na każdym etapie formacji prezentowane są następujące elementy: **charakter** każdego etapu; **cele** do osiągnięcia - charakteryzujące się silnym akcentem chrystologicznym; **wymiary**, które dany etap prezentuje - ze szczególnym naciskiem na *proprium* franciszkańskie; specyficzne **okresy** i **kryteria**, które należy zastosować. Uznaliśmy, że należy uwzględnić pewne tematy o szczególnym znaczeniu z różnych powodów: **praca**, w zgodzie z pragnieniem naszego Zakonu wyrażonym na VIII Plenarnej Radzie Zakonu; **ekonomia**, która wymaga uczenia się umiejętności, które pozwalają nam na przejrzyste i braterskie zarządzanie pieniędzmi; **sprawiedliwość, pokój i ekologia**, zgodnie z zaleceniami papieża Franciszka z encykliki *Laudato si'*, a także wskazaniemi najnowszej instrukcji GPE naszego Zakonu; **nowe technologie informacyjne i komunikacyjne** w odniesieniu do większości zmian antropologicznych zachodzących w naszym świecie.

Naszym zamiarem jest zacząć od konkretnego doświadczenia. Tekst, który kładziemy teraz w twoich rękach jest wstępną wersją, wynikiem wspólnej refleksji wyrażonej na ostatnich dwóch Międzynarodowych Radach Formacji. Na Międzynarodowej Radzie Formacji z 2016 roku, czterej nasi bracia należący do różnych środowisk kulturowych próbowali naświetlić, zaczynając od własnego doświadczenia, różne etapy formacji (br. Sérgio dał Moro, „Formacja ciągła”; Br. Carmine Ranieri: „Postulat”; br. Próspero Arciniégas „Nowicjat”; br. Gaudence Aikaruwa, „Ponowicjat”). Przy tej okazji, po uważnym wysłuchaniu wszystkich naszych dyskusji, br. Marioswaldo Florentino opracował redakcję pierwszego tekstu, który ponownie był przedmiotem analiz i dyskusji podczas Międzynarodowej Rady Formacji w 2017 roku. Obecna wersja tekstu, która kieruje się tymi kluczami lektury jest jeszcze niekompletna w odniesieniu do niektórych kwestii, które wymagają dalszej refleksji, tematy takie jak

formacja specjalna, szczególna formacja początkowa oraz organy i struktury kulturowe Zakonu. Specjalnie dla tych kwestii czekamy z otwartym sercem na wasz wkład.

3. Nasz cel

Bardziej niż dokument, który mówi, co należy zrobić, interesuje nas tekst, który ukierunkuje i pomoże nam odkryć wrażliwość i aktualne trendy w dziedzinie formacji oraz ofiaruje wytyczne, które uczynią nas autentycznymi i wartościowymi w dzisiejszym świecie.

W tym rozdziale zajmiemy się nagłącymi pytaniami, które wymagają głębszej refleksji i autentycznego wysiłku aktualizacji: formacja wspólnot braterskich i grup formacyjnych, specyficzna formacja formatorów, kryteria rozeznawania powołaniowego, klerykalizm, indywidualne towarzyszenie, odpowiednia liczba wychowanków w braterskiej wspólnotcie, systematyczna znajomość naszej duchowości i naszych wartości charyzmatycznych. Jesteśmy wezwani aby to przemyśleć, przedyskutować i wspólnie podjąć decyzję.

4. Klucze do lektury tekstu

Tekst można czytać na dwa różne sposoby, ale jednocześnie komplementarnie, zwłaszcza w drugiej części.

Pierwsza propozycja polega na nieprzerwanej lekturze etapów przyjmując jako punkt wyjścia formację stałą aż do etapu Ponowicjatu. Druga propozycja jest zaproszeniem do selektywnego czytania treści tematycznych, tzn.: wybrać temat, na przykład praca, i zobaczyć dynamikę, z jakim został on potraktowany na poszczególnych etapach.

Zapraszamy do braterskiego, uważnego, krytycznego i twórczego czytania.

NB.

Aby nie utrudniać czytania tekstu, w tej wstępnej wersji uniknęliśmy cytowań, dokumentacji i odniesień bibliograficznych, które zostaną oczywiście włączone do ostatecznej prezentacji tekstu.

NASZA FORMACJA: SZTUKA UCZENIA SIĘ I BYCIA BRATEM MNIEJSZYM

1. Nowe konteksty społeczno-kulturowe i kościelne

00. Budowanie świata jest zawsze dynamiczne. Zmiany są coraz bardziej złożone, szybkie i głębokie. Zmienia się to, co robimy i nasza percepcja tego, kim jesteśmy: nasza relacja z samymi sobą, z naszą ziemią, z życiem; w oszałamiającym tempie pojawiają się nowe pragnienia i nowe potrzeby, nowe formy wrażliwości i nowe sposoby relacji. Kościół i Zakon, w sferze formacji, odczuwają nagłą potrzebę aktywnego, krytycznego i twórczego uczestniczenia w tym procesie osobowej, społecznej, kulturalnej i religijnej transformacji.

01. Dzisiejsza kultura, bardziej niż kiedykolwiek, charakteryzuje się antropologicznym pluralizmem i wyzwaniem płynącymi z technologii i cyfrowego świata (*cyber-antropologia*). Nieprzerwane połączenie z Internetem wpływa na nasz sposób myślenia, pamięci i komunikowania, a to z kolei warunkuje sposób pojmowania wolności jak również zdolność do refleksji, wykorzystanie czasu i sposoby wyrażania naszej intymności (*płynne relacje afektywne*). Technologia, która daje wiele pozytywnych możliwości, domaga się także uważnego przyglądania się: konieczne jest określenie naszej relacji do niej, jeśli nie chcemy utracić wolności.

02. W tym kontekście zmian wydaje się, że inteligencja powoli traci związek z sumieniem, tak jak wola oddala się od pragnienia. Aspekt emotywny dominuje nad racjonalnym; autoreferencyjny subiektywizm nad wartością relacji, kompetencja nad współpracą. Uprzywilejowuje się wymiar indywidualny, fragmentyzuje się i osłabia tożsamość kolektywną i poczucie przynależności; jednocześnie zaś dostrzega się wartości takie jak poszanowanie praw, solidarność, zaangażowanie społeczne i rosnące zainteresowanie dla środowiska.

03. Mimo tego, że zmiany narzucają się siłą, to jednak możemy zdecydować w jakim świetle patrzemy na to, kim rzeczywiście jesteśmy, z jakich elementów chcemy zbudować naszą tożsamość, jak odczytać naszą historię i jak pokierować naszą przyszłością. Klucz, aby tego dokonać, oferuje nam Ewangelia: postawić na kulturę spotkania i autentycznych relacji; odzyskać wartość człowieczeństwa w obliczu konsumpcjonizmu; wyjść z immobilizmu i z egzystencjalnego znudzenia, aby, w itinerancji, odkryć drogę umacniającą poczucie własnej wartości, pewność siebie i ułatwić otwartość kulturową oraz dialog z innymi; stworzyć przestrzeń refleksji przez zaskoczenie i podziw, które stymulują wrażliwość na doświadczenie religijne i na transcendencję. Wierzyć jest czymś pięknym, rodzi nadzieję i nadaje życiu znaczenie.

04. Potrzebujemy nowego modelu społecznego rozwoju, bardziej sprawiedliwego i zrównoważonego, który odpowie na podstawowe potrzeby i na powszechne prawa: opiekę medyczną, wykształcenie, godne mieszkanie, wodę pitną, czyste powietrze, odnawialną energię. Wciąż jeszcze możliwy jest pokój, wykorzenie ubóstwa i przewyciężenie nierówności. Jesteśmy odpowiedzialni za projekt świata bez granic, respektującego różnorodność, bardziej bezpiecznego i zrównoważonego, w którym priorytetem będzie promowanie społecznej i globalnej sprawiedliwości.

2. Kontynuować dzisiaj budowanie naszej franciszkańsko-kapucyńskiej tożsamości

05. Tożsamość Boga tkwi w relacji wolnej i darmowej miłości między boskimi osobami. Bóg nie jest istotą zamkniętą w samej sobie. W Jezusie wszyscy jesteśmy wezwani do bycia częścią tej Rodziny, do bycia synami w Synu; dlatego ludzkie powołanie polega na uznaniu obecności tej wolnej i darmowej miłości w naszej osobistej historii i na przyjęciu odpowiedzialności za budowanie naszej własnej tożsamości w relacji do Boga, pozwalając się wprowadzić w Jego tajemnicę miłości.

06. Chrystus, nasz antropologiczny wzór, rozpoczął swoje publiczne życie po doświadczeniu milczenia i pustyni. Rozeznanie własnych motywacji doprowadzają Go do utożsamienia stopniowego się ze zbawczą wolą Ojca. Nigdy sam, zawsze ze swymi uczniami, używając gestów i słów, głosił Dobrą Nowinę; darmową i bezwarunkową miłość Boga oraz jej bezpośrednią konsekwencję: inkluzyjne i powszechne braterstwo. Jego oddanie i wierność doprowadzają Go do śmierci na krzyżu, z którego wyraził swoją darmową i wolną miłość do Boga i do nas. Ojciec wskrzesił Go z martwych, napełniając w ten sposób mocą projekt Królestwa, który przez Ducha Świętego nadal jest żywotny w Kościele.

07. Wszystko zaczęło się pośród trędowatych. To tam, Franciszek uświadamia sobie, że miłosierdzie Boże rozciąga się na całość życia. Chodzi o długie *Itinerarium* obejmujące jego nawrócenie w kościele św. Damiana, pełne pytań, a kończy się odpowiedzią stygmatów na szczycie góry Alvernia; od spotkania z trędowatymi aż do upodobnienia się do Chrystusa ubogiego – szczytu jego duchowego doświadczenia. Franciszek bardzo umiłował Chrystusa, dobrze Go poznał i ściśle Go naśladował; i to jest jego najpiękniejsze dziedzictwo.

08. W świetle naszej kapucyńskiej tradycji, naszych Konstytucji i ostatnich dokumentów Zakonu, pośród braci istnieje wyraźna świadomość tego, że głównymi wartościami naszej tożsamości są: życie braterskie w małości; modlitwa, zwłaszcza kontemplacyjna; troska o, i podziw dla stworzenia; uważna lektura Słowa; obecność i posługa wśród ubogich i cierpiących. Konsekwencje praktyczne wynikające z tych wartości to: poszukiwanie tego, co najistotniejsze, prostota życia, uważna troska o miłość, itinerancja i całkowita dyspozycyjność. Wartości te powinny zostać przyjęte przez każdego brata i każdą wspólnotę z *twórczą wiernością*, i winny znaleźć wyrazy odpowiadające różnym kulturom, w których nasz Zakon powołany jest do bycia radosnym świadectwem Ewangelii przez zdrową i bogatą różnorodność. Codzienne życie tymi wartościami oraz przekazywanie ich w całości i z pasją, z pokolenia na pokolenie, stanowi dla nas jedno z największych wyzwań.

3. Inicjacja: stopniowy proces personalizacji naszego kapucyńskiego życia

09. Nasze Konstytucje, poczynając od roku 1968, stanowią, że formacja do naszego życia powinna być przeprowadzana jako proces inicjacji w analogii do inicjacji chrześcijańskiej pierwszych wieków. Tę *wielką intuicję Zakonu* należy *dobrze zrozumieć i wystarczająco zgłębić*, aby mogła być w sposób wierny i twórczy wprowadzona w życie.

10. Proces inicjacji do franciszkańsko-kapucyńskiego życia jest drogą dynamicznego, personalnego, stopniowego, integralnego i ciągłego wzrostu, który – chociaż w pierwszych latach jest bardziej intensywny – jednak trwa przez całe życie. Celem jest towarzyszenie i pomoc kandydatowi aby, wychodząc od swojego konkretnego życia, przy zastosowaniu odpowiednich środków formacyjnych, mógł przeżyć autentyczną drogę nawrócenia, stając się

prawdziwym uczniem Jezusa, w stylu św. Franciszka, z elementami właściwymi dla kapucyńskiej tradycji, tak aby w sposób wolny i radykalny całkowicie oddał się na służbę Królestwa Bożego.

11. Inicjacja do naszego życia domaga się stopniowej separacji od tych elementów poprzedniej formy życia, które nie zgadzają się z naszymi wartościami, a więc z przyswojeniem nowych wartości i wszczęciem w nasz Zakon. W konsekwencji, główny akcent położony jest na przekazanie i stopniowe przyswojenie podstawowych wartości i postaw franciszkańsko-kapucyńskiego życia: nauczanie się słuchania sercem Słowa Bożego, które uwodzi; patrzenie na życie nowymi oczyma i odkrycie, w każdej osobie, obecności brata; pogłębienie naśladowania Jezusa, aż do pozyskania, przez upodobnienie się do Niego, tych samych co On uczuć; w gruncie rzeczy, odkrycie radości pójścia za Jezusem jako brat mniejszy.

12. Proces inicjacji przewiduje czas przeznaczony na przekazywanie treści solidnej formacji w odniesieniu do antropologicznych, chrześcijańskich i franciszkańskich podstaw naszych charyzmatycznych wartości, wraz z odpowiednio przygotowanymi i weryfikowanymi doświadczeniami, które wspomagają głębszą asymilację tych wartości. Proces ten przewiduje połączenie codziennych doświadczeń z innymi, konkretnymi i bardziej wymagającymi doświadczeniami, które trwają przez ustalony okres czasu: różne posługi braterskie, praca fizyczna, obecność wśród ubogich, doświadczenia misyjne, milczenie i kontemplacja; inne możliwe posługi duszpasterskie.

13. Z drugiej strony, droga inicjacji domaga się osobistego doświadczenia, ponieważ sposób przyjęcia i zintegrowania tego, co się proponuje, jest różny u poszczególnych braci. Personalizacja ma przede wszystkim na uwadze formację relacji interpersonalnych i zdobywanie zdolności, które wychowanek stopniowo nabywa uczestnicząc w życiu braterskim. Proces formacyjny jest personalny, nieprzekazywalny i oryginalny, umożliwia rozwijanie zdolności, jakie każdy brat posiada i które czynią go jedynym i niepowtarzalnym, ukierunkowując go w naśladowaniu Jezusa.

ZASADY FORMACJI

1. Wspólnota braterska w centrum projektu formacyjnego

14. Przestrzeń poszukiwania, słuchania, dialogu i rozeznania czynią ze wspólnoty braterskiej uprzywilejowane miejsce spotkania z Bogiem oraz formacji i towarzyszenia braciom. Wspólnota braterska, z natury i z powodu swej misji, jest także miejscem przyjęcia, ludzkiego i duchowego wzrostu oraz przekazu naszych wartości i naszych charyzmatycznych doświadczeń. Formacja oznacza stopniowe przyjmowanie formy brata mniejszego, wychodząc od wspólnoty braterskiej i we wspólnocie braterskiej, ucząc się nawiązywania relacji horyzontalnych, żyjąc tym co najistotniejsze, odkrywając głęboką radość naśladowania i głosząc Ewangelię świadectwem własnego życia.

15. *Pan zlecił mi troskę o braci* (Test 14). Wspólnota braterska nie jest wymysłem Franciszka, lecz inicjatywą samego Boga, abyśmy wspólnie kroczyli śladami naszego Pana Jezusa Chrystusa. Formujemy się jako wspólnota braterska, dzieląc doświadczenia życia. Nikt nie formuje się sam, ani nie może pozostać obojętny na formację: jeśli się nie formujesz, deformujesz się.

16. Życie zakonne, jak już o tym wspomnieliśmy, ma swoje korzenie w Tajemnicy Trójcy i określa się jako *Confessio Trinitatis*. Wszczepione w serce Kościoła powszechnego, powołane jest do bycia *signum fraternitatis* i ekspertem w zakresie komunii. Duch Święty, źródło i *par excellence* dawca różnych charyzmatów, udzielił nam daru *małości*, abyśmy, prowadząc w naszych wspólnotach domowych życie proste i bez żądy władzy, byli twórcami i kustoszami autentycznych relacji ludzkich we *Wspólnym Domu*, głosząc całej ludzkości braterski wymiar wszystkich stworzeń.

2. Rozeznanie franciszkańskie

17. *Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili* (Mt 25,40). Ukryta obecność Jezusa w ubogich przemienia się w centralny element chrześcijańskiego rozeznania. Uczynki miłosierdzia, zwane także uczynkami sprawiedliwości i solidarności, razem z Błogosławieństwami (Mt 5,1-13), stanowią kryteria przynależności do Królestwa Niebieskiego: ubóstwo ducha, radość, miłosierdzie, wprowadzanie pokoju, prostota serca, bycie niezrozumianym i prześladowanie.

18. *Kim Ty jesteś, a kim ja?* Franciszek pojmuje swoje życie jako odpowiedź na dar Pana. W chwili swego nawrócenia układa modlitwę, która będzie mu towarzyszyć przez całe życie: *Najwyższy, chwalebny Boże*. Boga, który jest światłem, Franciszek prosi o wiarę, aby go prowadziła; nadzieję, aby go podtrzymywała w trudnościach; miłość, aby nikogo nie wykluczać. Bóg prowadzi go osobiście aż do ruin kościółka św. Damiana, gdzie Chrystus żyje pośród trędowatych. Franciszek znajduje tam odpowiedź na swoje pierwsze kryzysy i pomoc, by kontynuować swą drogę.

19. Franciszkańskie rozeznanie wymaga wrażliwości i umiejętności poszukiwania, zarówno na płaszczyźnie indywidualnej jak i wspólnotowej. O niczym nie decydujemy sami, zawsze z braćmi. Postawa słuchania, zwłaszcza Słowa Bożego, to podstawa by móc odpowiedzieć na to, czego Bóg rzeczywiście oczekuje od każdego z nas w tym konkretnym momencie naszego życia. Podstawowymi przestrzeniami rozeznania w duchowości franciszkańskiej, oprócz Pisma Świętego i charyzmatycznych źródeł są: życie braterskie, w którym weryfikujemy zdolność do nawiązywania dojrzałych, wolnych i bezinteresownych relacji ludzkich; kontemplacja, w której oczyszczamy nasze obrazy Boga przez doświadczenie Boga Jezusa Chrystusa; małość, w której wystawiamy na próbę naszą zdolność do zaangażowania własnego życia w życie tych, którzy cierpią i maluczkich naszego świata.

20. Konieczne jest oczyszczenie autentyczności naszych własnych motywacji powołaniowych w środowisku zdrowej kościelności, które pomoże nam chronić naszą duchową wolność wobec groźby intymizmu i indywidualizmu. Być wolnym oznacza nie być zależnym od opinii innych, posiadać odpowiedni poziom wewnętrznej pewności, nie przywłaszczać sobie osób ani rzeczy, być zdolnymi do integrowania samotności i otwartości na dzielenie się tak rzeczami materialnymi jak i tymi duchowymi.

21. Św. Franciszek, w swoim Liście do Ministra – franciszkańskiej ewangelii miłosierdzia – zaprasza nas do życia zawsze z pomocą Ducha Pańskiego, w ciągłej postawie rozeznania. Radykalna miłość, kryterium doskonałości, objawia się kiedy uznajemy za *łaskę* wszelkie sytuacje trudne i kiedy czynimy z nich źródło poznania siebie; kiedy wyrzekamy się perfekcjonizmu i *nie pragniemy, aby inni byli lepszymi chrześcijanami*, to znaczy kiedy wyzbywamy się zmieniania innych na nasz własny obraz i podobieństwo; kiedy rozróżniamy

pomiędzy pustelnią jako miejscem ucieczki, które podsyca indywidualizm i samowystarczalność, a pustelnią jako miejscem spotkania z Bogiem w ciszy, która karmi braterskie relacje. Jest to możliwe tylko wtedy, gdy nasze oczy, kontemplując oczy Miłosiernego, napelniają się miłosierdziem, aby żaden brat się od nas nie oddalał i możemy, naszym spojrzeniem, pociągnąć wszystkich do Pana.

3. Towarzystwo franciszkańskie

22. Jezus, Dobry Pasterz, nawiązuje osobistą i uczuciową relację z każdym z nas. Zna nas po imieniu, chroni naszą wolność i daje nam życie pełne znaczenia. To On przejmuje inicjatywę i zaprasza nas do ufności i do pójścia za Nim. Krocząc przed nami, nie tylko wskazuje nam drogę, lecz On sam staje się Drogą i towarzyszem w podróży życia.

23. Słowo Boże stanowi zawsze pierwszy punkt odniesienia w procesie towarzyszenia. Słuchając go we wspólnocie braterskiej, uczymy się odczytywać jako łaskę naszą osobistą i wspólnotową historię: doświadczenia, marzenia i pragnienia; upadki i trudności – to sytuacje, w których życie Jezusa Chrystusa jawi się jako klucz interpretacyjny całej naszej formacyjnej propozycji.

24. List Św. Franciszka do Brata Leona zawiera najistotniejsze elementy franciszkańskiego towarzyszenia: droga zmienia się w miejsce spotkania, w którym Franciszek staje na tej samej płaszczyźnie co Leon, mówiąc mu o swoim własnym doświadczeniu; towarzyszy mu z matczyną czułością, pozostawia mu całkowitą wolność i zachęca go do twórczego i odpowiedzialnego odkrywania własnej drogi. Franciszek nie wymaga doskonałości, zachęca do współodpowiedzialności, docenia to, co pozytywne, unika poczucia winy, wskazuje kierunek i pomaga bratu Leonowi w jego nieustannym pragnieniu życia według Ewangelii Świętej.

25. Dla Franciszka kryterium towarzyszenia polega, z jednej strony, na nie gaszeniu ducha modlitwy i pobożności, a z drugiej na pociągnięciu brata do Pana przez miłosierdzie i miłość. Akceptuje z szacunkiem i bez lęku możliwość poprawiania i napominania, odrzucając jednak energicznie braci, których motywacje nie mają nic wspólnego z Duchem Ewangelii.

26. Każda istota ludzka jest podmiotem własnej historii i odpowiada za własne decyzje, jest też powołana do rozwijania się w wolności i otwartości na innych. Formacja nie jest narzucaniem. Dlatego, towarzyszenie przyjmuje jako priorytet pomoc we wzrastaniu w wolności, respektując jedyność i konkretną rzeczywistość każdego brata. Towarzystwo oznacza stwarzanie przestrzeni, które umożliwiają odpowiedzialność, zaufanie i przejrzystość we wszystkich zakresach codziennego życia: uczuciowości, pracy, używania pieniędzy, posługiwania się nowymi zdobyczami techniki, itd.

27. Zaleca się bardzo tworzenie kultury towarzyszenia we wszystkich zakresach, zarówno na płaszczyźnie indywidualnej jak i instytucjonalnej. Postawa zezwolenia na towarzyszenie sobie zmienia się w decydujące kryterium rozeznania, także ze strony formatorów, którzy powinni posiadać zdolność tak towarzyszenia jak i przyjęcia go od innych.

Podmioty formacji

1. Duch Święty

28. Duch Święty, Minister Generalny wspólnoty braterskiej, jest pierwszym formatorem. Życie kapucyńskie polega, w dużej części, na pozwoleniu się kształtować i prowadzić Duchowi, który wlewa w nas uczucia, emocje, afekty i wrażliwość Chrystusa, a także pragnienie upodobnienia się do Niego – ubożego i ukrzyżowanego. Wspólnota braterska rodzi się i wzrasta pod miłosierną ręką Ducha Pańskiego, który stymuluje do poszukiwania i rozeznawania, zawsze wspólnie, dróg jakie wskazuje On każdemu z braci i całej wspólnoty.

29. Formatorzy są pośrednikami podczas całego procesu formacyjnego i powinni pamiętać, że działanie formacyjne jest zadaniem Ducha Świętego, który zawsze ukazuje piękny i stymulujący horyzont Ewangelii. Przyzywanie i prośba o Jego obecność są częścią naszego formacyjnego stylu.

2. Formujący się, głównym podmiotem formacji

30. Każdy brat, pod natchnieniem Ducha Świętego, jest podmiotem i sprawcą własnej formacji, jest zdolny do wzięcia życia we własne ręce. Proces inicjacji wychodzi od pracy nad sobą, a to domaga się otwartości, wysiłku, szczerego dialogu, uznania własnych ograniczeń, zdolności do przyjmowania sugestii, kreatywności. W ten sam sposób zasada aktywnej formacji, aby była autentyczna, zakłada motywację i wypracowanie propozycji formacyjnej, zawsze wychodząc od odpowiedzialności i wolności.

3. Wspólnota formacyjna

31. W procesie inicjacji, niezbędna jest wspólnota formacyjna. Jest ona miejscem, w którym doświadczamy i wprowadzamy w życie wymogi przyjętych wartości i w którym zgłębiamy i umacniamy nasze własne zaangażowanie. Wszystko to przechodzi przez świat relacji we wspólnoty – relacji, które powinny być uczuciowe, płynne i zdrowe.

32. Pierwszą instancją formacyjną jest Prowincja. Odpowiedzialność za formację, poczynając od ministra generalnego i ministra prowincjalnego lub kustosza, spoczywa na wszystkich braciach. Cała Prowincja i każda wspólnota domowa są formatorami i są odpowiedzialne za przyjmowanie i formowanie do naszego sposobu życia nowych członków, jako że *odpowiedzialność za wprowadzanie kandydatów spoczywa na całej wspólnoty braterskiej, ponieważ oni do niej należą* (Konst. 28,2).

33. Specyficzne wspólnoty formacyjne powstają ze względu na etapy formacji, które mają w nich się odbywać. Bracia wezwani do tworzenia tego typu wspólnot braterskich winni przyjąć za swój projekt formacyjny, płonąć charyzmatem kapucyńskim i na co dzień żyć wartościami i istotnymi aspektami proponowanymi w formacji. Pożądaną jest obecność kogoś z braci starszych, który byłby znaczącym punktem odniesienia, ciesząc się moralnym autorytetem i spójnością życia. Ważnymi współpracownikami są także kierownik duchowy i spowiednik.

34. Wspólnota okresowo ocenia każdego z kandydatów przez rewizję życia, kapituły domowe i głosowania, przynajmniej raz na sześć miesięcy, aby magistrów i samym kandydatom dostarczyć elementów, nad którymi należy pracować.

35. Aby wspólnota formacyjna była skuteczna, każdy okręg zakonny musi odpowiedzialnie i szczerze określić maksimum i minimum braci, którzy powinni do niej należeć. Jako sugestię podaje się minimum trzech do pięciu braci, a maksimum od dwunastu do piętnastu. Tylko wtedy będzie możliwe, aby towarzyszenie indywidualne było z jednej strony rzeczywiste, a z drugiej, aby stwarzało przestrzeń umożliwiającą relacje odpowiednie dla zdrowego i braterskiego środowiska formacyjnego. Tylko otwartość na współpracę między różnymi okręgami zakonnymi i konferencjami Zakonu umożliwi zastosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie formacji.

4. Duchowy, charyzmatyczny i psychologiczny profil kapucyńskiego formatora

36. Kapucyński formator to brat i towarzysz podróży, przekonany o pięknie naszego sposobu życia, który radośnie i z zadowoleniem żyje własnym powołaniem, dzieli się doświadczeniami swego poszukiwania Boga, jest wolny i posłuszny Duchowi, unika przesadnego psychologizowania i spirytualizowania, a ponadto jest otwarty na Słowo Boże.

37. Powołany do pełnienia psychologicznego i duchowego ojcostwa, nie zastępuje wychowanka, ale mu towarzyszy w procesach zdobywania wolności i autentyczności życia, pomaga we wzroście unikalnego i niepowtarzalnego daru, jaki Bóg złożył w istnieniu każdego wychowanka, pozwalając mu na podejmowanie *własnych inicjatyw*, które podsycają szczerłość, kreatywność i odpowiedzialność.

38. Kapucyński formator, chociaż świadomy własnych ograniczeń i trudności, tym nie mniej jest dojrzały jako człowiek i jako chrześcijanin; okazuje się zdolnym do pozytywnego integrowania własnej osobowości; posiada realny obraz samego siebie, wystarczające poczucie własnej wartości i emocjonalną równowagę; spokojnie akceptuje fakt, że nie ma wszystkich odpowiedzi i że nie posiada wszystkich umiejętności; jest otwarty na współpracę, pozwalając się uzupełniać darom innych braci; żyje zawsze gotowy do uczenia się bycia prawdziwym bratem mniejszym.

39. Kapucyński formator stwarza przestrzeń słuchania i dialogu z braćmi wspólnoty formacyjnej i z wychowankami; unika rozumienia formacji jako pracy indywidualnej; potrafi pracować w grupie i prosić o pomoc; potrafi rozpoczynać i towarzyszyć procesom; oferuje, z realizmem, konieczne narzędzia umożliwiające franciszkańskie życie oraz zrozumienie naszej tożsamości i naszego charyzmatu; ma mocne poczucie przynależności i jest wrażliwy na sytuacje ubóstwa i wykluczenia.

5. Grupa formacyjna

40. Formatorzy, świadomi tego, że Duch Pański jest prawdziwym formatorem braci mniejszych, mają za zadanie przede wszystkim towarzyszenie formowanemu w rozeznawaniu autentyczności powołania do naszego życia oraz pomoc wspólnocie, zwłaszcza w osobie ministra prowincjalnego, w ocenie zdadności tychże braci w formacji.

41. Formacja jest bardziej otwartym horyzontem niż konkretnym celem i domaga się poszanowania tajemnicy Boga zawartej w oryginalności każdej osoby ludzkiej. Grupa formacyjna opracowuje w konkretny sposób to, czego potrzeba każdemu kandydatowi od chwili, w której rozpoczyna proces formacji, oraz ustala cele i środki, aby je osiągnąć, obierając za punkt wyjścia to, co już osiągnięto w poprzednim etapie, a także przygotowuje formowanego do następnego etapu, respektując w ten sposób konieczną w tym procesie stopniowość.

42. Grupa formacyjna przyjmuje wspólne kryteria, unikając ewentualnych rozbieżności w działaniu między formatorami, którzy do niej należą; nikt nie działa indywidualnie, ale wszyscy pracują w koordynacji i komunii z poszczególnymi organizmami formacyjnymi w okręgu zakonnym: z Sekretariatem i Radą formacji, z referentem Formacji Permanentnej, z odpowiedzialnym za Duszpasterstwo Powołań.

43. Jest czymś pożądanym, aby grupy formacyjne składały się z formatorów, którzy przeżywają nasze braterskie powołanie w jego dwojakim wymiarze: laickim i klerykalnym.

44. Formacja formatorów jest jednym z priorytetów Zakonu. Konieczne jest stosowanie kryteriów odpowiedniego doboru formatorów, oferując im środki do doskonalenia i ubogacenia własnej formacji we wszystkich wymiarach ich osobowości. Jakość formacji, w dużej mierze, zależy od nich, ponieważ są odpowiedzialni za przekazywanie elementów naszego charyzmatu, z których nasi kandydaci tworzą swoją tożsamość braci mniejszych.

6. Ubodzy

45. Ubodzy są naszymi mistrzami. Dzięki nim możemy lepiej zrozumieć Ewangelię i nią żyć. Kiedy dotykamy Ciała Chrystusa w poranionym ciele ludzi ubogich, wzmacniamy sakramentalną komunie przyjętą w Eucharystii, a cud Jego obecności wypełnia nasze życie znaczeniem i radością.

46. Pan wprowadził Franciszka pomiędzy trędowatych i nie wystarczyło mu obejmowanie ich, lecz postanowił z nimi pozostać. Pierwsza wspólnota uczyniła z tego doświadczenia szkołę miłosierdzia i bezinteresowności, w której gorycz zamienia się w słodycz duszy i ciała, i w której wzrok spoczywający na Chrystusie Mistrzu, potrafi Go rozpoznać i służyć Mu w ubogich.

47. Doświadczenie spotkania z tymi, którzy cierpią, nie sprowadza się do opiekuńczości. Człowiek ubogi staje się naszym prawdziwym formatorem kiedy staramy się zrozumieć rzeczywistość z jego punktu widzenia i kiedy jego priorytety stają się naszymi. Na owoce nie trzeba długo czekać: spojrzenie koncentruje się na tym co najistotniejsze; żyjemy lepiej przy minimum środków; problemy i niesprawiedliwości społeczne pomagają nam przeżywać wiarę z większą spójnością; zaufanie i powierzenie się Opatrzności Boga Ojca stają się rzeczywiste i konkretne poprzez coraz jaśniejsze wybory życiowe.

ETAPY FORMACJI W PERSPEKTYWIE FRANCISZKAŃSKO-KAPUCYŃSKIEJ

48. Poniżej, w sposób tylko orientacyjny, przedstawione są pewne ścieżki dla etapów naszego procesu formacyjnego. Musimy przejść od formacji opartej na aktywnościach do formacji, które krzewi i towarzyszy procesom generującym postawy. Za kształtowaniem charakteru, celów, wymiarów i kryteriów każdego etapu znajduje się idea drogi formacyjnej rozumianej w sposób inicjacyjny. Przyjęcie aspektów teoretycznych wpłynie na intensywność, z jaką doświadczenia będą przeżywane, a ich autentyczność będzie wpływać na osiągnięcie celów, które sami wyznaczyliśmy. Wszystkie elementy są ze sobą nierozzerwalnie związane.

49. Ogólny cel wskazuje na intencjonalność, która kierunkuje całą naszą drogę formacyjną: *Wszyscy bracia, z pomocą Boga Ojca i oświeceni Duchem Świętym, podążając śladami naszego Pana Jezusa Chrystusa zgodnie ze stylem naszych braci Franciszka i Klary, niech będą prawdziwie wolni, z życiem pełnym dojrzałych związków uczuciowych i zaangażowanych w budowanie bardziej sprawiedliwego świata. Wolni, zdolni do miłości i zaangażowani w sprawiedliwość. Ani więcej, ani mniej.*

50. Aby wprowadzić kogoś do formy życia, trzeba być z kolei samemu *wprowadzonym*, jest to rzecz, którą nie osiąga się raz na zawsze. Formacja ciągła musi być na pierwszym miejscu w tym co dotyczy naszej formacji. I wiedząc, że braterstwo w swojej całości ma misję bycia inicjatorem nowych kandydatów, konieczne jest zapewnienie, aby taka wspólnota była w ciągłej formacji, odnawiając się, szczególnie w wartościach charyzmatycznych, i czuła się głęboko zmotywowana do naszej formy życia.

1. Formacja ciągła

51. Obraz ewangeliczny uczniów z Emaus (Łk 24, 13-35) przedstawia nam dwóch uczniów, którzy po śmierci Jezusa opuszczają Jerozolimę i wyruszają w drogę, przypominając nam, że życie polega właśnie na tym: na życiu, pomimo zmęczenia, zniechęcenia i rozczarowania. Kiedy podróżnik dobrze otwiera oczy, może odkryć na twarzach innych, którzy do niego podchodzą oblicze Jezusa. W jego słowach możemy odczytać naszą historię. Jeśli, o zmroku, pozostanie nam bliski, jeśli damy mu miejsce przy naszym stole, Jego słowa, uczynione Chlebem Życia, będą karmić pragnienie życia w Jerozolimie, kontynuowania drogi, powrotu do początku.

52. Cała osoba jest przedmiotem formacji na wszystkich etapach życia. Chodzi o to, aby pozwolić się formować w sposób ciągły przez codzienność życia. Jesteśmy zawsze w drodze, w taki sposób, że podczas tego życia nigdy nie dotrzemy do ostatecznego celu. Formacja ciągła, jako wymiar życia i proces zawsze dynamiczny, jest nieodłącznym wymogiem naszego powołania.

1.1. Charakter

53. *Formacja ciągła jest procesem odnowy osobistej i wspólnotowej oraz odpowiedniego dostosowania struktur i działalności, który ma sprawić, że zawsze będziemy zdolni żyć naszym powołaniem według Ewangelii w konkretnej rzeczywistości każdego dnia (Konst 41,2).*

54. Można mówić o dwóch typach formacji ciągłej: zwyczajnej, która koncentruje się na życiu codziennym i przez którą należy weryfikować jakość naszego życia; i tej nadzwyczajnej, która ma na celu towarzyszyć i oświecać codzienne doświadczenia, i to na różnych poziomach: osobistym, lokalnym i prowincjonalnym.

1.2. Cele

55. Wolność zdobywa się przez całe życie. Naśladowanie Jezusa wymaga, abyśmy odnawiali się codziennie, tak aby konsekracja Bogu i służba ludzkości były prawdziwe i wiarygodne. Formacja ciągła tworzy i chroni przestrzeń wolności, które pozwalają nam kontynuować naukę i wzmacniają osobistą odpowiedzialność.

56. *Jeśli nie mam miłości, jestem niczym.* W końcu liczy się to, czy pozwoliłeś się kochać i czy kochałeś. Pielęgnowanie życia emocjonalnego poprzez budowanie autentycznych, wolnych i głębokich relacji międzyludzkich i podtrzymywanie ciągłego pragnienia, aby posiadać te same uczucia co Chrystus, jest tym co nam gwarantuje życie w pełnym wymiarze.

57. Inny świat jest możliwy, ale nie bez naszego wkładu w zbudowaniu go. Powołanie, które ślubujemy wymaga od nas większej wrażliwości w zakresie solidarności i aktywniejszego zaangażowania w budowanie sprawiedliwości, w poszukiwaniu inicjatyw pokojowych i w poszanowaniu środowiska. Z upływem czasu zdobędziemy zdolność kontemplowania świata oczami Boga.

1.3. Wymiary

58. Wymiar charyzmatyczny

- Zintensyfikować życie braterskie, aby sprzyjało pełniejszej realizacji naszego projektu życia Ewangelią w sposób franciszkański.
- Uprzywilejować aktywne i emocjonalne słuchanie, jako jeden z silnych elementów naszego charyzmatycznego stylu relacyjnego, na przykład naszych braci kwestarzy i spowiedników.
- Zwrócić spojrzenie na reformę kapucyńską, aby odkryć na nowo piękno rzeczy zasadniczych i prostoty.

59. Wymiar duchowy

- Utrzymać w życiu codziennym bliską relację z Bogiem, która stymuluje nasz sposób myślenia i życia według formy Świętej Ewangelii.
- Pielęgnować duchowość, która poprzez wewnętrzną ciszę i słuchanie Słowa, prowadzi do odkrywania Boga w rzeczywistości każdego dnia.
- Odczytać nasz charyzmatu franciszkańskiego, wychodząc od potrzeb i wyzwania naszego czasu, aby przyjąć w nas nowość Ducha i współpracować w przekształcaniu rzeczywistości mocą Ewangelii.

60. Wymiar ludzki

- Troszczyć się o własne powołanie, zarządzając odpowiedzialnie czasem i formacją osobistą i wspólnotową.

- Z kreatywnością stawić czoła wyzwaniom, które objawiają się wraz z upływem życia, uświadamiając w każdym momencie ograniczenia i otrzymane dary.
- Wzmocnić poczucie więzi i komunii, doceniając braci i praktykując w naszych wspólnotach braterskich miejsca spotkań i komunikacji, które pozwalają nam ciągle odkrywać sens życia.

61. Wymiar intelektualny

- Umocnić franciszkański styl studiowania, myślenia i podejmowania wspólnie decyzji, dzieląc się nabytymi doświadczeniami i wiedzą, które pomagają nam wzrastać we wspólnocie braterskiej.
- Wziąć osobiście odpowiedzialność za formację ciągłą, zarówno osobistą, jak i wspólnotową, w sposób szczególnie wymiar duszpastersko-biblijny i franciszkański wymiar charyzmatyczny
- Zgłębiać nieustannie własną wizję świata, wzbogacając ją o otwartość na braterski dialog i komplementarność różnych aktualnych perspektyw.

62. Wymiar misjonarsko-pastoralny

- Ewangelizować czynami i słowem poprzez świadectwo relacji braterskich. Nie wystarczy zwiastować Ewangelię, trzeba ją zwiastować ewangelicznie.
- Współpracować w duszpasterskich posługach Kościoła, odpowiadając na najpilniejsze potrzeby, nie wyłączając nikogo z naszej służby apostołskiej.
- Uświadomić sobie o społecznej kreatywności i duchowej płodności, jako owocu towarzyszenia, przyjaźni i zdrowych relacji braterskich.

1.4. Środki

63. Przede wszystkim istnieją **zwyczajne środki domowe**, ponieważ *codzienne życie braterskie bardzo sprzyja formacji ciągłej*.

- Życie liturgiczne przeżywane intensywnie poprzez program roku liturgicznego jest doskonałą szkołą, w której można nasycić się wszystkimi wartościami chrześcijańskimi i franciszkańskimi.
- Kapituły domowe, rewizja życia i upomnienie braterskie, wspólne posiłki i rekreacja to są aktywności, które pomagają stworzyć środowisko zdrowych i otwartych relacji.
- Czas medytacji i osobiste lektury są niezbędne, aby utrzymać żywe pragnienie zgłębiania.
- Krytyczne i pozytywne używanie, we wspólnocie braterskiej i w celach osobistych, środków komunikacji społecznej i nowych technologii może być również bardzo pomocne.

64. Istnieją także zwykłe środki prowincjalne, takie jak rekolekcje i tygodnie formacji specjalnej, spotkania, seminaria lub uroczystości w okręgu, takie jak śluby, święcenia, jubileusze, pogrzeby.

65. Zgodnie z potrzebami i możliwościami można zastosować nadzwyczajne środki, takie jak konkretne studium, kursy duchowości biblijnej i franciszkańskiej, czas szabatowy itp.

1.5. Okresy

66. Zwrócić uwagę na cykle życia, tworząc dynamikę wierności, stosownie do wieku braci, ich własnej historii powołaniowej i specyficznej służby, aby na różnych etapach życia, w których się znaleźli, bracia mogli dokonać syntezy życiowej odnowionej i wcielić, w nowej i intensywniejszej formie, nasz charyzmat.

- Wczesna dorosłość. Czas charakteryzujący się entuzjazmem i pełnią aktywności. Czas na uczenie się nowych sposobów życia charyzmatem pośród obowiązków apostołskich, pozwalając się prowadzić i wykorzystując bogactwo wspólnoty.

- Środkowa dorosłość. Życie koncentruje się na poszukiwaniu tego, co istotne, a poprzez wewnętrzny wzrost osiąga się dojrzałość powołania. Jednocześnie, ze względu na słabe wyniki duszpasterskie, mogą pojawić się rozczarowania i zmęczenie, a także silne tendencje do samowystarczalności i indywidualizmu.

- Zaawansowana dorosłość. Czas pełni, w którym przeżyte doświadczenia stają się nieocenionym darem dla innych. Obowiązkiem jest przekazywanie z hojnością tego, czego się nauczyło kolejnym pokoleniom. Bracia zdają sobie sprawę, że znajdują się w ostatnim cyklu życia i muszą nauczyć się stawić mu czoła z chrześcijańską nadzieją.

1.6. Tematy priorytetowe formacji

67. **Praca** jest łaską, która pozwala nam czuć się zrealizowanym pod względem ludzkim i zawodowym. Nie można zapomnieć, że bracia w formacji ciągłej są świadkami i zwierciadłami dla braci w formacji początkowej, i z tego powodu należy unikać zarówno aktywizmu i indywidualizmu, jak i lenistwa i obojętności.

68. **Ekonomia**. Należy promować nade wszystko współodpowiedzialność. Wszyscy bracia muszą wiedzieć, jak zarządza się dobrami, ilością zgromadzonych dóbr, wykorzystaniem naszych posiadłości, pieniędzmi, które mamy i sposobem, w jaki je dzielimy. Bez przejrzystych informacji nie ma odpowiedzialnej formacji.

69. **Sprawiedliwość, pokój i ekologia**. W duchowości franciszkańskiej, zawsze w otwartym dialogu ze światem, znajdujemy praktyczne wskazówki dotyczące radzenia sobie z kryzysem ekologicznym. Z formacją stałą, musimy ponownie przemyśleć nasz styl życia, zwracając uwagę na konsumpcję solidarną i społecznie odpowiedzialną. Można żyć lepiej za mniej. Z drugiej strony, we wszystkich naszych wspólnotach i we wszystkich posługach musimy ustanowić zasady i praktyki w zakresie ochrony dzieci i labilnych osób dorosłych.

70. **Środki komunikacji i nowe technologie**. Coraz częściej konieczne jest zdobywanie umiejętności i wiedzy, które umożliwią nam właściwe korzystanie z sieci społecznościowych i poznanie lepiej kultury mediów cyfrowych. Umieszczone w służbie ewangelizacji mogą nam pomóc w budowaniu bardziej ludzkiego i integracyjnego społeczeństwa; pozwalają nam komunikować się i dzielić wiedzą i emocjami; jednak nie wolno nam zapominać, że czasami

uniemożliwiają nam kontakt ze złożonością ludzkich doświadczeń. Neurotyczna zależność od technologii to ryzyko, którego nie należy lekceważyć.

1.7. Kultura oceny

71. Celem dokonywania ocen jest weryfikacja praktyk naszych refleksji, siły wartości, które głosimy, praktyki życia osobistego i braterskiego, a także strategii, aby polepszyć nasze procesy wzrostu ludzkiego i duchowego.

72. To do kapituły domowej należy ocena projektu formacji ciągłej wspólnoty braterskiej. Zaleca się okresową ocenę programu, który się realizuje.

73. Sugeruje się, aby podczas wizyt kanonicznych Minister prowincjalny lub Kustosz towarzyszył, stymulował i osobiście zatwierdzał z każdym bratem, osobisty i wspólnotowy projekt formacji ciągłej.

74. Wskazane jest aby opracować pewną normę, która wymagałby odpowiedniej formacji specjalistycznej, uprawniającej do pracy ministerialnej i duszpasterskiej. Ci, którzy nie są skłonni do realizowania swojej formacji, nie powinni wykonywać posługi w pewnych obszarach duszpasterskich.

1.8. Inne wskazania

75. Każdy okręg musi mieć jako priorytet uruchomienie kreatywnego planu formacji ciągłej, który odpowiada potrzebom i konkretnym zdolnościom wszystkich członków.

76. Pilnie należy poprawić towarzyszenie w pierwszej fazie formacji ciągłej, to jest promować zajęcia formacyjne dla braci, którzy ukończyli od 5 do 10 lat profesji wieczystej.

77. *Głównym obowiązkiem Ministrów jest wspieranie ciągłej formacji wszystkich braci; tworząc sprzyjający klimat w okręgu i oferując wszystkim możliwość konkretnej formacji ciągłej. Nawet gwardian, jako animator wspólnoty, ma specjalną misję w odniesieniu do formacji ciągłej.*

78. Każdy okręg musi mieć brata lub grupę braci, którzy będą odpowiedzialni za animację tego obszaru, dzieląc działania według różnych grup wiekowych lub działań duszpasterskich: gwardianów, formatorów, odpowiedzialnych za działania duszpasterskie i społeczne, ekonomów, ...

79. Międzyprowincjalne, międzynarodowe i generalne struktury naszego Zakonu muszą współpracować w ciągłej formacji braci, oferując zajęcia, kursy i inicjatywy, których te okręgi nie są w stanie realizować samodzielnie.

INICJACJA DO NASZEGO ŻYCIA

80. Formacja początkowa stanowi podstawę dynamicznego rozwoju tożsamości osoby konsekrowanej, która będzie utrwalac się ciągle przez całe życie.

2.Etap powołaniowy

81. Obraz ewangeliczny bogatego młodzieńca (Mk 10,17-30) przedstawia nam osobę, która ma wszystko, także wiele lęków, które uniemożliwiają mu życie w pokoju. Nagle, po zadaniu pytania, staje w obliczu czegoś, co bez narzucania mu się siłą, uwodzi, porywa go, przyciąga: spojrzenie Jezusa, który go *zobaczył i ukochał*. Miłość zawsze domaga się wolności, aby być gotowym zostawić wszystko, aby pójść bez ciężaru, aby żyć bez przywłaszczania kogokolwiek lub czegokolwiek, aby uznać, że wszystko jest darmowym darem. Kto dobrowolnie ośmiela się pójść za Jezusem, spotyka, jak ślepy Bartymeusz, światło, które rozprasza lęki i nadaje sens wszystkim rzeczom.

82. Każde powołanie jest darem Ducha Świętego dla zbudowania Kościoła i służby dla świata. Zadaniem wspólnoty chrześcijańskiej jest wzbudzać, przyjmować i pielęgnować powołania. Trzeba popierać mentalność, która zachęca wszystkich do odpowiedzialności, aby tworzyć braterską kulturę powołaniową.

2.1. Charakter

83. *Bóg w swej dobroci powołuje wszystkich chrześcijan w Kościele do doskonałej miłości w różnych stanach życia, tak aby poprzez osobistą świętość przyczyniali się do zbawienia świata* (Konst 16,1).

84. *Troska o powołania rodzi się nade wszystko ze świadomości, że my sami prowadzimy i proponujemy innym życie bogate w wartości ludzkie i ewangeliczne, które ofiarowane na prawdziwą służbę Bogu i ludziom, sprzyja rozwojowi osoby* (Konst 17,1).

2.2. Cele

85. Stworzyć przestrzeń rozeznania, które pozwolą podjąć decyzje powołaniowe z autentyczną ludzką wolnością i osobistą odpowiedzialnością dla wszystkich, którzy są zainteresowani naszą formą życia.

86. Proponować projekty rozwoju emocjonalnego oparte na stylu relacyjnym Jezusa, które pobudzą zawsze pragnienie spotkania z Bogiem, zapraszając do życia inspirowanego logiką poświęcenia własnego życia w bezinteresowności.

87. Przedstawić wizję świata opartą na współrzędnych duchowości franciszkańskiej, pomagając w codziennym życiu przekształcić pasję do Boga w pasję do świata i na odwrót.

2.3. Wymiary

88. Wymiar charyzmatyczny

- Pomagać w słuchaniu głębokich pragnień serca i tego, co motywuje zainteresowanie naszym sposobem życia: *Komu chcesz służyć, służyć czy Panu?*
- Uczynić z modlitwy fundamentalną przestrzeń rozeznawania powołania: *Panie, czego chcesz ode mnie?*
- Przedstawić życie kapucyńskie jako oparte na solidnej eklezjologii i odpowiedniej teologii zakonnej, która docenia wszystkie powołania w Ludzie Bożym.

89. Wymiar duchowy

- Zaoferować niezbędną pomoc, aby proces rozeznawania powołania był konsekwencją osobistego wyboru wiary.
- Zachęcać do modlitwy, życia sakramentalnego i codziennego czytania Słowa Bożego.
- Odkrywać, poprzez wewnętrzne spojrzenie, drogę otwartości na transcendencję i wzajemną łączność z innymi stworzeniami.

90. Wymiar ludzki

- Zdolność do wyrażania wiedzy o sobie samym stosownie do wieku.
- Pragnienie bycia prowadzonym na drodze rozeznania powołania.
- Pokazywanie chęci przynależności do grupy i umiejętność nawiązywania relacji.

91. Wymiar intelektualny

- Przedstawić w syntetyczny i zorganizowany sposób zasady i podstawy doświadczenia życia chrześcijańskiego.
- Ofiarować pierwsze spojrzenie na Tajemnicę Chrystusa.
- Zainicjować pierwszy kontakt z życiem św. Franciszka i św. Klary przedstawiając w prosty sposób wartości charyzmatu franciszkańskiego.

92. Wymiar misyjno-duszpasterski

- Jeśli kandydat uczestniczy w niektórych działaniach duszpasterskich, podtrzymać jego współpracę; jeśli nie, poszukać okazji, by wskazać mu pewne zaangażowanie duszpasterskie.
- Przedstawić w sposób ogólny posługi duszpasterskie i apostołskie, które pełni się w Zakonie, a konkretnie w Prowincji lub Kustodii.
- Rozpocząć czytanie Ewangelii, eksponując te teksty, które przedstawiają z większą jasnością pasterską pedagogię Jezusa w głoszeniu Królestwa Bożego.

2.4. Okresy

93. Czas rozeznania przed przystąpieniem do nas jest zmienny, ale musi pozwolić zarówno kandydatowi poznać naszą propozycję życia, jak i odpowiedzialnym za towarzyszenie dostrzec w nim znaki koherencji powołaniowej.

2.5. Kryteria rozeznania

94. Kryteria, które przedstawiamy poniżej odnoszą się do całości osoby postrzeganej w optyce wiary:

- zdrowie fizyczne i psychiczne
- odpowiednia dojrzałość
- dojrzałość, w sposób szczególny, w aspektach emocjonalnych i relacyjnych
- zdolność do życia we wspólnocie braterskiej
- umiejętność pogodzenia idealizmu i pragmatyzmu
- elastyczność na poziomie poznawczym i relacyjnym
- gotowość do zmian
- zaufanie do formatorów
- przyłgnięcie do wartości wiary

95. Społecznie osoby w wieku od 16 do 29 lat są uważane za osoby młode. Doświadczenie w pracy duszpasterskiej wskazuje, że powyżej 35-40 roku życia trudno jest przyjąć właściwe nawyki, zwłaszcza otwartość, która wymaga życia zakonne.

2.6. Inne wskazania

96. Upewnić się, że kandydat zna, nawet jeśli tylko w ogólnych zarysach, naszą specyficzną tożsamość w Kościele, aby unikać kandydatów, którzy chcą zostać tylko kapłanami, bez szczególnego zainteresowania naszym sposobem życia.

97. Ustalić wytyczne i kryteria szczegółowe dotyczące towarzyszeniu powołaniowemu młodzieży, młodych lub dorosłych, zgodnie z charakterystyką ich kultury i realnymi możliwościami ich przyjęcia. Małe seminaria i ośrodki poradnictwa powołaniowego istniejące w Zakonie, a także uczestnictwo w wolontariacie, są dobrą okazją do doświadczenia naszego życia.

98. W każdej wspólnocie musi być brat odpowiedzialny za duszpasterstwo młodzieży i powołaniowe, odpowiednio przygotowany do prowadzenia towarzyszenia systematycznego kandydatów. Poza naturalnym sposobem wzbudzania powołań, który jest zadaniem wszystkich braci, każdy okręg musi mieć Sekretariat Animacji Powołaniowej.

ETAPY FORMACJI POCZĄTKOWEJ

3. Postulant

99. Ewangeliczny obraz Chrztu (Mk 1, 9-11) przedstawia nam Jezusa jako Syna, w którym Bóg ma upodobanie. Na tym polega sakrament Chrztu: w potwierdzeniu pragnienia bycia synami jak Syn i cieszeniu się, podobnie jak Jezus, głęboką zażyłością z Bogiem Ojcem. Jezus, będąc Synem, stał się naszym bratem, abyśmy będąc braćmi uczyli się być synami. Tylko poprzez braterstwo możemy odkryć, że nikt nie jest niewolnikiem. Prosić w modlitwie, jedyne Ojca, w którym wszyscy uznajemy siebie za braci, chleba *naszego*, przypomina nam, że dar bycia synami wymaga komunii, solidarności i głębokiej bliskości z braćmi.

100. W okresie Postulatu pogłębia się relacja z Jezusem Chrystusem i wzrasta świadomość tego, co pociąga do naśladowania opartego na charyzmatycznych wartościach naszej tożsamości, angażując nas w proces rozeznawania powołania w naszej rodzinie zakonnej.

3.1. Charakter

101. *W tym okresie postulanta poznaje nasze życie i dokonuje kolejnego, bardziej wnikliwego rozeznania swego powołania. Natomiast wspólnota braterska, ze swej strony, lepiej poznaje postulanta i upewnia się co do rozwoju jego dojrzałości ludzkiej, zwłaszcza emocjonalnej, jak też co do zdolności rozeznawania przezeń swego życia oraz znaków czasu w świetle Ewangelii (Konst 30,2).*

3.2. Cele

102. Pomagać postulantom zdobyć wiedzę o sobie i niezbędnej autonomii, która pozwoli mu zintegrować w sposób dojrzały własną historię i rzeczywistość osobistą z jego światłami i cieniami.

103. Pogłębiać osobistą więź z Jezusem Chrystusem, kontemplując jego czyny miłości i miłosierdzia oraz jego współczucie i dobroć względem ludzi.

104. Pobudzić zainteresowanie sprawami społecznymi związanymi z niesprawiedliwością, przemocą, ubóstwem i naruszeniem praw człowieka.

3.3. Wymiary

105. Wymiar charyzmatyczny

- W ciszy i pięknie Franciszek szuka sensu życia, z nadzieją spotkania zawsze czegoś większego od siebie samego.
- Pozwala się poprowadzić aż do San Damiano, gdzie odkryje, że sekretem jest bycie ubogim i małym poprzez wyrzeczenie się jakiegokolwiek formy panowania.
- Tylko ryzykując własne życie można odczytać, zrozumieć i uwierzyć, że Ewangelia zawiera wszystkie odpowiedzi.

106. Wymiar duchowy

- Stworzyć, z pomocą towarzyszenia, autobiograficzną narrację własnej historii z duchowego punktu widzenia, aby stać się świadomym Bożego wezwania poprzez wydarzenia świata.
- Stopniowo wprowadzić praktyki, które pielęgnują nasze życie duchowe: Eucharystia, spowiedź i kontemplacja.
- Zapoczątkować różne metody modlitwy kontemplacyjnej i modlitwy Liturgii Godzin.

107. Wymiar ludzki

- Nauczyć się rozumieć i zarządzać własnymi emocjami, zwracając szczególną uwagę na aspekty afektywne.

- Zabać o sobie samego z fizycznego i psychologicznego punktu widzenia, aby mieć zdrową samoocenę.
- Zaoferować elementy do opracowania *Projektu Życia Osobistego*, przyjmując za punkt wyjścia własną biografię, który będzie realizowany jako proces z kolejnymi weryfikacjami.

108. Wymiar intelektualny

- Przedstawić podstawowe kwestie katechizmu Kościoła katolickiego.
- Poznać osobę Jezusa poprzez systematyczne studium Ewangelii.
- Przeczytać i przestudiować którąś z klasycznych i współczesnych dzieł hagiograficznych o świętym Franciszku i świętej Klarze i równocześnie zasadnicze elementy duchowości franciszkańskiej.

109. Wymiar misyjno-duszpasterski

- Ofiarować, poprzez towarzyszenie, kryteria do działania w życiu, inspirowane przez wymiar wiary.
- Umożliwić, zawsze wychodząc od wspólnoty, pierwsze doświadczenie pracy apostołskiej i służby ubogim.
- Pobudzić wrażliwość misyjną i poczucie społecznej troski duszpasterskiej i sprawiedliwości, gotowi na uczenie się odczytywania znaków czasu.

3.4. Czasy

110. Czas dojrzewania zmienia się w zależności od potrzeb kandydatów. W ostatnich latach, ze względu na zmiany społeczno-kulturowe, kościelne i rodzinne, istnieje tendencja do przedłużania czasu Postulatu, z pragnieniem pomagania w rozeznaniu i umożliwieniu większej dojrzałości ludzkiej i chrześcijańskiej. Nasze ustawodawstwo wskazuje minimum jeden rok Postulatu, jednak w większości obszarów geograficznych Zakonu rozciąga się na dwa lata.

111. Odkąd kandydat zostaje przyjęty do wspólnoty braterskiej, aby rozpocząć drogę inicjacji do naszego życia, a nie tylko na pewien czas pobytu, staje się postulantom, mimo że w niektórych szczególnych okęgach nadają się różne nazwy dla każdego roku poprzedzającego nowicjat.

3.5. Tematy priorytetowe formacji

112. **Praca.** W czasie Postulatu ważne jest, aby zmienić ewentualne negatywne koncepcje dotyczące pracy, pomagając braciom w formacji, aby odkryli to jako łaskę i okazję, która stawia nas w relacji i pomaga nam dzielić się trudnościami i pragnieniami ludzi. Należy zachęcać do wykonywania prostych i domowych zajęć wzmacniających poczucie przynależności do domowej wspólnoty braterskiej i okręgu.

113. **Ekonomia.** Od samego początku postulanci muszą być wprowadzeni w zasady duchowości franciszkańskiej, która rozświetla praktykę ekonomiczną; zasada bezinteresowności i logika daru; *nie można służyć Bogu i mamonie*. Propozycja życia

kapucyńskiego koncentruje się właśnie na poszukiwaniu tego, co fundamentalne i wymaga porzucenia kultury konsumpcji i wykluczenia.

114. **Sprawiedliwość, pokój i ekologia.** Bóg powierza nam opiekę nad wspólnym domem. Ci, którzy wybierają nasz sposób życia, zobowiązują się między innymi do ochrony środowiska i twórczego współdziałania w rozwiązywaniu problemów wpływających na planetę Ziemię. Nadszedł czas, aby uświadomić sobie potrzebę rozwiązywania problemów społecznych związanych z niesprawiedliwością, przemocą, ubóstwem i innymi naruszeniami praw człowieka, budząc nadzieję na lepszy świat.

115. **Środki komunikacji i nowe technologie.** *Świat cyfrowy i nowe media* stworzyły kulturę, która oferuje wiele możliwości dostępu do informacji i budowania relacji na odległość. Jednakże stwarzają również ryzyko, takie jak cybernetyczna presja, gry losowe, pornografia, pułapki w *chat-rooms*, manipulacje ideologiczne itp. Dobrze jest forować kandydatów do świadomego, bezpiecznego i użytecznego korzystania z mediów cyfrowych, biorąc za punkt wyjścia własny kontekst kulturowy i politykę bezpiecznego korzystania z massmediów. Jest to bardziej niż właściwe, aby postulanci nie zarządzali swoimi kontami w sieciach społecznościowych.

3.6. Kryteria rozeznania

116. Aby ocenić zdatność, należy pamiętać o następujących kryteriach:

- równowaga psychofizyczna (możliwe badanie lekarskie i ocena psychologiczna)
- brak ewidentnych uwarunkowań
- zdolność do inicjatywy i współodpowiedzialności
- właściwe korzystanie z wolności i czasu
- dyspozycja do służby i pracy
- zdolność do odpowiedzialnego wolnego wyboru
- znajomość i praktyka życia chrześcijańskiego
- wystarczająca przejrzystość intencji i motywacji
- przyjęcie pośrednictwa formatorów
- zdolność do życia we wspólnocie
- gotowość do naśladowania Chrystusa w ubóstwie, posłuszeństwie i czystości

3.7. Inne wskazania

117. Zaleca się, aby w okresie Postulatu nie podejmowano studiów akademickich, aby dać pierwszeństwo innej nauce, kursom lub seminariom, które są zgodne z celami tego etapu.

118. Miejsce musi sprzyjać włączeniu się do wspólnoty braterskiej, skupieniu i medytacji: musi być proste, umożliwiające pracę ręczną i kontakt z ubogimi. Ważne jest, aby *kandydat nie został wyciągnięty ze swojego kontekstu kulturowego*.

119. Zaleca się, aby postulanci żyli w tej samej wspólnocie i z tym samym mistrzem, aby indywidualne towarzyszenie było głębsze i skuteczniejsze.

120. Wraz z Postulatem rozpoczyna się droga do przyjęcia do Zakonu i pierwsze kroki do jego przynależności. Jest to czas aby objaśnić inne możliwe przynależności: rodzina, grupy przyjaciół, ruchy kościelne, partie polityczne, plemiona, rasy, ... aby rozpocząć nową tożsamość ewangeliczną nabytą w naszej rodzinie kapucyńskiej.

121. Pod koniec Postulatu proponuje się, aby odbyło się spotkanie między mistrzem postulantów a mistrzem nowicjuszy, w którym zostanie przedstawiona szczegółowa dokumentacja informacyjna każdego z braci formowanych, mając szczególnie na uwadze pięć wymiarów.

4. Nowicjat

122. Ewangeliczny obraz Betanii (Łk 10, 38-42) przedstawia nam dom z otwartymi drzwiami. Tam uczy się słuchać jak Maryja i służyć tak jak Marta. Nie są to różne rzeczy. Owocem słuchania jest zawsze służba i nie ma żadnej służby, która nie wypływałaby ze słuchania. Jest to długa droga uczenia się, w której Chrystus, Mistrz, nieustannie zaprasza nas, abyśmy słuchali Jego Słowa żywego w Ewangelii i abyśmy służyli Mu w naszych braciach, szczególnie w potrzebujących. *Błogosławieni, którzy słuchają Słowa Bożego i zachowują je* (Łk 11,28).

4.1. Charakter

123. *Nowicjat jest okresem bardziej intensywnego wprowadzenia i pogłębionego doświadczenia franciszkańsko-kapucyńskiego życia ewangelicznego w jego zasadniczych wymaganiach. Domaga się on dojrzałej i wolnej decyzji, aby podjąć próbę naszej formy życia zakonnego* (Konst 31,1).

4.2. Cele

124. Odczytać własną historię w świetle łaski i jako miejsce zbawienia, udzielone przez darmową miłość i współczucie Boga.

125. Wzmocnić coraz mocniej przekonanie o centralnym miejscu Chrystusa w swoim życiu, w zobowiązaniu do wcielenia jego uczuć i jego postaw oraz w kontemplacji tajemnicy Jego boskiego człowieczeństwa.

126. Pogłębić konsekwencje naśladowania Chrystusa, dobrowolnie przeciwstawiając się konsumpcyjnemu światu, który generuje coraz więcej wykluczeń, ucząc się dialogu społecznego, aby przyjąć różnorodność jako bogactwo i zaakceptować różne sposoby widzenia, myślenia i działania innych.

4.3. Wymiary

127. Wymiar charyzmatyczny

- Braterstwo nie jest teorią. Uczymy się być bratem tylko między braćmi.
- Odkryć, że bycie bratem mniejszym kapucynem jest naszym szczególnym sposobem bycia Kościołem: budując przestrzeń gościnności, spotkania i czułości.

- Zachować i przekazać z twórczą wiernością charyzmatyczne wartości, które otrzymaliśmy: uczynienie z braterstwa przestrzeni, w której doświadczamy piękna przynależności do Chrystusa.

128. Wymiar duchowy

- Przyjąć jako własne życie duchowe tradycji kapucyńskiej, skupione na liturgii, a zwłaszcza na modlitwie myślanej, przy pomocy *lectio divina* i zdrowych tradycji Zakonu.
- Zdobyć nawyk wewnętrznej ciszy i kontemplacji, aby utrwalić konsekrację Bogu poprzez ciągły proces oczyszczenia motywacji powołaniowych.
- Pogłębić teologiczny wymiar ślubów poprzez kontemplację osoby Jezusa Chrystusa, ubogiego, posłusznego i czystego, starając się zawsze o głębokie upodobnienie się do Niego.

129. Wymiar ludzki

- Nawiązywać kontakt z braćmi ucząc się głębszego dzielenia się swoją osobistą historią.
- Zintegrować rozwój seksualny z drogą powołaniową, ucząc się nawiązywania zdrowych, dojrzałych i pełnych relacji.
- Praktykować osobiste i wspólnotowe rozeznanie jako sposób na przyjęcie woli Bożej, zarówno w ważnych momentach, jak i w zwykłych okolicznościach życia.

130. Wymiar intelektualny

- Uzupełnić studium katechizmu z teologią życia zakonnego i wartościami właściwymi dla naszego życia.
- Przedstawić ogólne i systematyczne wprowadzenie do Biblii i liturgii.
- Dokładnie przestudiować treść i duchowość Reguły, Testamentu, Konstytucji Braci Mniejszych Kapucynów, Rad Plenarnych Zakonu i innych dokumentów Zakonu.

131. Wymiar misyjno-duszpasterski

- Odkrywać w naszej charyzmatycznej misji sposobu współpracy w budowie bardziej ewangelicznego i braterskiego świata.
- Zaplanować spotkania z najważniejszymi braćmi w okręgu, który uosabiają w swoim życiu misję Jezusa pod natchnieniem naszej charyzmatycznej perspektywy.
- Towarzyszyć niektórym posługom wśród ubogich i potrzebujących, co gwarantuje autentyczne doświadczenie naszego kapucyńskiego charyzmatu.

4.4. Okresy

132. Kodeks Prawa Kanonicznego (KPK) ustala, że Nowicjat do ważności powinien trwać dwanaście miesięcy spędzonych bez przerwy we wspólnocie Nowicjatu i że Nowicjatu nie należy przedłużać ponad dwa lata. Nieobecność, która trwa dłużej niż piętnaście dni powinna być uzupełniona, a ta co przekracza trzy miesiące powoduje nieważność Nowicjatu.

4.5. Tematy priorytetowe formacji

133. **Praca.** Doświadczenie pracy fizycznej jest jedną z naszych charyzmatycznych wartości i jest częścią naszej duchowości. Bóg umieszcza dzieło stworzenia w naszych rękach, zachęcając nas do opiekowania się nim i do jego wypełniania. Jednocześnie praca sprawia, że poprzez dobrowolny wybór ubóstwa odczuwamy silną więź zależności między nami.

134. **Ekonomia.** Od Nowicjatu, prowadząc życie skromne, składamy wszystko do wspólnego korzystania, czyniąc ewangeliczny użytek dóbr: wszystko, co otrzymujemy, należy do wspólnoty braterskiej. Od tego momentu musimy formować się do oderwania się od pieniędzy i dóbr materialnych, pamiętając, że aby wejść do Królestwa Niebieskiego, musimy stać się biedni.

135. **Sprawiedliwość, pokój i ekologia.** Także podczas Nowicjatu należy uświadomić sobie rzeczywistość świata, w którym żyjemy, oraz konsekwencje radykalnego pójścia za Chrystusem. Kwestie takie jak prawa człowieka, zmiana klimatu, handel ludźmi, wymagają mistycznej, prorockiej i solidarnej odpowiedzi od tych, którzy głoszą i świadczą swoim życiem Ewangelię Królestwa.

136. **Środki komunikacji i nowe technologie.** Czas Nowicjatu wymaga szczególnego dystansu od pewnych rzeczywistości, aby stworzyć środowisko refleksji, które pomoże w dojrzywaniu do własnych decyzji. Zaleca się korzystanie wspólnotowe z telefonów komórkowych i komputerów, które powinny znajdować się w pokoju wspólnym. Życie braci mniejszych skupione na tym, co istotne, chroni nas przed niewolą poddania się modom najnowszej generacji i przywiązaniu się do nowinek technologicznych.

4.6. Kryteria rozeznania

137. Podajemy pewne kryteria rozeznania, które pomogą nam zweryfikować zdolność nowicjusza do złożenia pierwszych ślubów:

- Odpowiedni poziom dojrzałości ludzkiej i emocjonalnej oraz umiejętność utrzymywania dobrych relacji międzyludzkich.
- Duch inicjatywy i aktywny i odpowiedzialny udział we własnej formacji.
- Umiejętność akceptowania różnic u innych i do życia w braterstwie.
- Ewidentna odpowiedzialność w odpowiedzi na łaskę pracy.
- Zdolność do zadawania sobie pytań i do osądzania siebie w świetle Słowa Bożego.
- Umiejętność prowadzenia życia modlitewnego i kontemplacyjnego.
- Otwartość i dialog z formatorami.
- Poczucie przynależności do wspólnoty i do Zakonu.
- Umiejętność służenia ostatnim i odrzuconym w społeczeństwie.
- Zrozumienie ślubów i poważne pragnienie przeżywania ich z radością i pogodą ducha.
- Wystarczająca znajomość treści formacji, zwłaszcza charyzmatu franciszkańsko-kapucyńskiego i Pisma Świętego

4.7. Inne wskazania

138. Idealną liczbą nowicjuszy w grupie jest co najmniej 4 i nie więcej niż 10.

139. Pod koniec Nowicjatu musi odbyć się spotkanie między mistrzem Nowicjatu a mistrzem Ponowicjatu, tak aby można było przekazać sytuację każdego brata odnośnie osiągniętych celów i głównych wyzwań, którym będzie musiał stawić czoła w Ponowicjacie.

5. Ponowicjat

140. Obraz ewangeliczny Jezusa na krzyżu (J 19,30) pomaga nam zrozumieć, że na drodze życia nic nie pozostaje w naszych rękach. Absolutnie nic. Otrzymaliśmy wszystko za darmo. Krzyż jest symbolem miłości uczynionej darem i ofiarą. Tylko ci, którzy są całkowicie ogołoceni z samych siebie, mogą, tak jak Bóg, kochać aż do końca. Ponieważ tylko ci, którzy oddali wszystko, nie mają nic do stracenia. Ręce i serca wypełniają się ubóstwem, wolnością i bezinteresownością. Tajemnica krzyża jest szkołą naszej konsekracji, ponieważ *ziarno pszenicy, gdy spadnie i umiera, przynosi plon obfity* (J 12, 24).

141. Kościół ustanowił czas umocnienia wyboru po nowicjacie, podczas którego brat ze ślubami czasowymi kontynuuje swój proces inicjacji, wśród nowych realiów i wyzwań, weryfikując wartości już przyswojone i stając się świadomy, z pomocą braterstwa, drogi, którą wciąż musi podążać.

5.1. Charakter

142. *Ponowicjat, który rozpoczyna się złożeniem profesji czasowej, a kończy złożeniem profesji wieczystej, jest trzecim etapem wprowadzenia. W tym okresie bracia podążają ku większej dojrzałości i przygotowują się do podjęcia ostatecznej decyzji o wyborze życia ewangelicznego w naszym Zakonie* (Konst 32,1).

143. *Droga formacyjna Ponowicjatu, ze względu na jego zasadnicze odniesienie do konsekracji zakonnej oraz profesji wieczystej, winna być taka sama dla wszystkich braci. A ponieważ w naszym powołaniu ewangeliczne życie braterskie zajmuje pierwsze miejsce, także na tym etapie powinno być mu dane pierwszeństwo* (Konst 32,2).

5.2. Cele

144. Krzewić osobistą odpowiedzialność we wszystkich wymiarach życia. Zakonna konsekracja przyjmuje głębokie znaczenie wolności w hojnym i bezinteresownym poświęceniu swego życia dla Królestwa.

145. Ugruntować afektywny styl relacyjny oparty na komunikacji, wzajemnym poznaniu, przejrzystości w relacjach i uczestnictwie w podejmowaniu decyzji we wszystkim, co dotyczy wspólnoty braterskiej.

146. Świadczyć o solidarności, sprawiedliwości i prawdzie opartej na doświadczeniu dobroci Boga, blisko tych, którzy cierpią i zobowiązują nasze życie do wartości wolności, równości i uczestnictwa.

5.3. Wymiary

147. Wymiar charyzmatyczny

- Należy pamiętać, że naśladowanie nie jest wolne od trudności. Krzyż jest naszym wspólnym horyzontem: kochać tak, jak On nas kocha, z wolnością i bezinteresownością.
- Budować tożsamość bez pęknięć, nosząc w sobie cechy Jezusa, starając się być i zachowywać się tak jak On.
- Mieć odwagę interpretować całą rzeczywistość, poczynawszy od tajemnicy krzyża, w której miłość wyraża się w wyrzeczeniu się, poświęceniu i wolności.

148. Wymiar duchowy

- Ugruntować konsekrację własnego życia poprzez pogłębienie znajomości Pisma Świętego i celebrację liturgii.
- Uczynić modlitwę bardziej żywotną, jako świadomość obecności Boga i ciągłego działania Ducha we własnej rzeczywistości i we wspólnotcie braterskiej.
- Żyć w zdrowym realistycznym napięciu i duchowej równowadze między działaniem a kontemplacją w codziennym życiu.

149. Wymiar ludzki

- Wypracować struktury afektywne, które poprzez uważne słuchanie i głębszą komunikację, wzmocnią więzy i pomogą przezwyciężyć tendencje indywidualistyczne, w uznaniu siebie za cenny dar dla braterstwa.
- Integrować się harmonijnie, opierając się na towarzyszeniu i na poważnej konfrontacji, potrzeb duchowych, fizycznych, intelektualnych i emocjonalnych.
- Nauczyć się planować czas w zdrowej równowadze pomiędzy posługą a potrzebami osobistymi i wspólnotowymi.

150. Wymiar intelektualny

- Myśleć krytycznie i nabyć umiejętność osądzania, rozróżniania i planowania przyszłości.
- Pogłębić studium Pisma Świętego, teologii, liturgii, historii i duchowości Zakonu, ofiarując wszystkim braciom, bez względu na ich wybór do bycia kapłanem lub bratem zakonnym, wystarczające podstawy, dające solidne fundamenty dla życia konsekrowanego i służby Kościołowi.
- Posiąść wystarczającą wiedzę na temat historii Zakonu i własnej Prowincji lub Kustodii.

151. Wymiar misyjno-duszpasterski

- Nauczyć się komunikować, rozważać i oceniać w braterstwie to, co przeżywane jest w duszpasterskich doświadczeniach, w celu wzmocnienia własnej tożsamości charyzmatycznej.
- Przeprowadzić, w bardziej rozszerzonym czasie, doświadczenia misyjne w sytuacjach granicznych, które pozwolą przeżywać bardziej intensywnie ideał franciszkańsko-kapucyński.
- Planować posługi duszpasterskie we wspólnocie, szukając równowagi pomiędzy działaniem, życiem duchowym, potrzebami życia braterskiego i nauki.

5.4. Okresy

152. Ponowicjat trwa co najmniej trzy lata i może zostać przedłużony do sześciu lat. Jeśli brat lub osoby odpowiedzialne za formację uważają to za słuszne, w drodze wyjątku, czas trwania Ponowicjatu może dojść do dziewięciu lat.

153. Przyjęcie i utrwalenie naszych wartości charyzmatycznych wymaga cierpliwej, powolnej i stopniowej drogi. Oznacza to, że odchodzi się od idei okresów regularnych i równych dla wszystkich lub dla stałej grupy, która musi wspólnie złożyć śluby. W tym celu należy pamiętać o zasadach personalizacji.

5.5. Tematy priorytetowe formacji

154. **Praca.** Ponowicjat jest właściwym czasem, aby poznać i doświadczyć różnych form prac możliwych w Zakonie. Narzędzia rozeznawania mają fundamentalne znaczenie aby uświadomić sobie dary i zdolności każdego z braci w formacji i potrzeby instytucji, które nie mogą być zaniedbane. Ostatecznym kryterium rozeznawania nie może być ani samorealizacja jednostki ani potrzeby instytucjonalne.

155. **Ekonomia.** Na tym etapie muszą być utrwalone kryteria przejrzystego, solidarnego i etycznego wykorzystania naszych zasobów ekonomicznych. To jest czas doświadczenia, że praca jest naszym podstawowym źródłem trzymywania, w życiu solidarnym między nami i z innymi, z odpowiedzialną konsumpcją, sprawiedliwością, która pobudza zmiany społeczne i zarządzaniem wrażliwym na wartości społeczne i ekologiczne. Bracia muszą być zaangażowani w proces planowania, zarządzania i oceny budżetu ekonomicznego wspólnoty braterskiej.

156. **Sprawiedliwość, pokój i ekologia.** Doświadczenie miłości Chrystusa prowadzi ponowicjusza do przyjęcia spraw Królestwa na rzecz najbiedniejszych i najbardziej bezbronnych w społeczeństwie, tak jak to uczynił Jezus. Z prostym, skromnym i solidarnym stylem życia, trzeba ćwiczyć się w dialogu, w szacunku i poszanowaniu różnorodności, jako sposób na współpracę i budowanie pokoju na świecie.

157. **Środki komunikacji i nowe technologie.** Świadomi wyzwań kulturowych spowodowanych rozwojem cyfrowego świata i innowacji technologicznych, na tym etapie trzeba wzmacniać zmysł krytyczny i pozytywny wobec informacji i treści mediów społecznościowych, zwłaszcza Internetu. Aby ułatwić właściwe korzystanie z tych środków,

dobrze jest zorganizować specjalne kursy i seminaria dotyczące kwestii bezpieczeństwa, opracować normatywne dyrektywy w różnych kontekstach kulturowych oraz możliwość tworzenia i zarządzania zasobami duszpasterskimi i ewangelizacyjnymi za pomocą nowych technologii.

5.6. Kryteria rozeznania

158. Oto kryteria, o których należy pamiętać przy weryfikacji zdatości ponowicjusza do złożenia profesji wieczystej:

- Dojrzałość emocjonalna
- Oznaki odpowiedniej relacji z Bogiem na modlitwie
- Osobista inicjatywa i odpowiedzialność za własne życie zakonne
- Umiejętność życia i pracy we wspólnocie braterskiej
- Predyspozycja do kierowania się w stronę służby innym, zwłaszcza najbiedniejszych
- Poczucie sprawiedliwości, pokoju i szacunku dla stworzenia
- Zdolność do podjęcia decydującego zobowiązania i do życia radami ewangelicznymi
- Odpowiednia wolność wewnętrzna i praktyka ubóstwa
- Poczucie przynależności do wspólnoty braterskiej, do Zakonu i do Kościoła

5.7. Inne wskazania

159. Korzystne jest, aby pierwsze trzy lata Ponowicjatu przeżywać w tej samej wspólnocie braterskiej i z tym samym mistrzem, aby sprzyjać towarzyszeniu i skutecznej integracji z naszym życiem.

160. Unikać dużych wspólnot formacyjnych, które na ogół uniemożliwiają autentyczne indywidualne towarzyszenie. Aby utrwalić wartości naszego życia, konieczne są prawdziwe doświadczenia braterstwa, które wzmocnią tożsamość i poczucie przynależności.

161. Wraz z profesją wieczystą kończy się proces inicjacji do naszego życia. Pragnienie jasne i głębokie, aby czuć się bratem mniejszym kapucynem powinno trwać całe życie. Brat, przybywszy do tego momentu, musi być gotowy do dalszego wzrostu, przekonany, że formacja nigdy się nie kończy.

162. **Zakończenie.** Maryja, Matka i Nauczycielka, na każdym etapie swojego życia wiedziała, jak przyjąć Słowo, umiała go medytować, zachowywać i wprowadzić w życie. To była pierwsza uczennica przemierzająca *Drogę*, proponując nam, w ten sposób, aby zawsze słuchać Mistrza, aby żyć w oparciu o wiarę i przekształcić miłość w służbę. Wszechmogący nadal dokonuje w każdym z nas wielkie dzieła. Nawet dzisiaj, w szkole Nazaretu, nadal uczymy się żyć we wspólnocie braterskiej, z radością i prostotą, aby być niestrudzonymi świadkami czułości i obecności Boga w naszym świecie.